

CRONICÓ

ANY: 2012
ÈPOCA: II
NÚM.: 47

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ DE CRONISTES OFICIALS

www.cronistesdelregnedevalencia.org

ANTE LA XXIX ASAMBLEA DE LA ASOCIACIÓN DE CRONISTAS OFICIALES DEL REINO DE VALENCIA

26 – 27 y 28 de Octubre de 2012

La Asamblea General de nuestra "Asociación de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia", la XXIX de sus ordinales, tendrá lugar el próximo mes de octubre, cumpliendo así la costumbre mantenida, sin solución de continuidad, y refrendada por la norma estatutaria de realizar dicha celebración todos los años pares.

Las fechas para celebrar dicha Asamblea han quedado definitivamente concretadas en los días 26, 27 y 28 del próximo mes de octubre, y el contenido de su programa, que se halla en avanzado estado de confección, lo daremos a conocer en próxima comunicación, aunque podemos adelantar que en el curso del primer día, a celebrar en Valencia, tendrá lugar, entre otros, el solemne acto inaugural, la Asamblea estatutaria de la Asociación y la tradicional comida oficial.

El segundo día de la Asamblea, sábado 27 de octubre, tendrá por marco la población de Tous, donde celebraremos sesión de trabajo, comida, visita al pantano y posterior traslado a la ciudad de Alberic, y en la que nuestro compañero Josep Lluís Domenech, Cronista adjunto de dicha población, que ha propiciado dicha jornada, y Juan Martorell, Cronista de la misma, en colaboración con su Ayuntamiento, nos depararán una visita que será inolvidable, cuyo programa se está ultimando. A tal efecto podemos informar que una comisión de nuestra Junta de Gobierno, integrada por el Presidente Fco. de P. Mom-

blanch y el referido Josep Lluís Domenech, tesorero, fueron recibidos por el Sr. Alcalde de Tous, con quien departieron acerca de la visita prevista y expresó su complacencia por la presencia de los Cronistas Oficiales del Reino de Valencia en su localidad. En Alberic nos guiará en su visita cultural nuestro indicado compañero Sr. Domenech.

El tercero y último día de nuestra Asamblea tendrá lugar el domingo 28 de octubre en la querida ciudad de Lliria. Si en Tous nos espera una jornada entrañable, la presencia en Lliria de nuestra Asamblea resultará también de grata recordación, pues para su éxito contamos, además de la colaboración de su Ayuntamiento, con la laboriosidad y eficaz entrega de nuestro colega Amadeo Civera Marquino, Cronista Oficial de dicha ciudad, de quien esperamos nos propicie un día inolvidable.

Como hemos dicho, en próxima comunicación a todos los Cronistas de nuestra Asociación, daremos a conocer, cuando se halle definitivamente concluido, el programa detallado de la anunciada XXIX Asamblea, y, con el mismo, las bases y requisitos para participar en la misma.

Finalmente queremos recordaros la propuesta de trabajo para dicha Asamblea, que comunicamos, en nota aparte, en el presente "Cronicó".

Recibid, con sincero afecto, un cordial saludo de vuestro compañero.

FRANCISCO DE P. MOMBLANCH GARCIA
Presidente

VIATGE CULTURAL A LAS MEDINAS: “DEL CAMPO” i “RIOSECO”

(Del 4 al 6 de novembre de 2011)

(Continuació de l'anterior Cronicó)

A continuació, mamprenguérem el nostre camí cap a la ciutat dels Almiralls: *Medina de Rioseco*, on arribàrem cap al migdia, just el temps, abans de dinar, per a pegar una volta pel carrer de la Rua amb els seus clàssics soportals, a l'estil de Morella. Contemplàrem una ciutat ben viva, bulliciosa pel vaivé dels transeünts que passejaven mentre admiraven els escaparatges de les nombroses tendes. Es notava que era dissabte! Feia molt bon estar. El sol il·luminava esta bella ciutat que resplendia riallera i alegre, mostrant un encant medieval quasi màgic.

Després de dinar, visitàrem el *Museu dels passos de la Setmana Santa*, ubicat a l'Església de la Santa Creu, així com el *Museu de Sant Francesc* amb terracotes de Juni, i escultures d'ivoris hispano-filipines, d'un valor incalculable, del segle XVII, custòdia d'Arfe, escultura policromada (s. XVI al XVIII).

Ens han ensenyat este museu d'una manera especial. En lloc d'un guia tradicional, era un ordinador programat qui ens dirigia, amb uns llums especials que anaven encenent-se i apagant-se. Amb eixe mètode modern, ens anaven mostrant totes les obres d'art. Mètode espectacular, pels efectes lumínics. Sí, però calia anar al seu ritme, un poquet massa vivet.

Després, visitàrem l'església de *Santa Maria de Mediavilla* del segle XV, gòtica, amb una notable torre. Una guia ens esperava per a explicar-nos detalladament la *Capella dels Benavent* (1554) el panteó funerari d'esta estirpe, amb retaules de Lucas Jordan i Juan de Juni.

Quan els nostres peus començaren a protestar pel cansament, era vora les set de la vesprada. Encara ens esperava, però, la gran joia: l'església de *Santiago Apòstol*, l'altra de la seu de "*Las Edades del Hombre*"; (monument històric i artístic, interès cultural) del segles XVI i XVII, amb un monumental retaule barroc.

En esta seu, es mostren els monuments més destacats de la passió, mort, sepultura i resurrecció de Crist, però des d'un punt de vista cronològic, segons els relats evangèlics. Com veiem, entre les dos seus, és idèntic el contingut, però cada una d'elles l'aborda de diferent forma. Així, les exposicions guarden entre elles una vinculació temàtica, però, a la vegada, poden ser considerades independents.

Tant en una exposició com en l'altra, varem tindre sort amb els joves guies que anaven explicant-nos les obres d'art, per la seua professionalitat.

Era ja l'hora de retirar-se a sopar a l'hotel, quan el Sr. Momblanch proposà desviar-nos a *Simancas* amb la finalitat de contemplar el seu bonic castell, tan ben conservat. Així ho férem. De sobte, en l'obscuritat, aparegué tot ell, imponent, davant la nostra mirada, tot il·luminat, erigint-se cap al cel. La visió d'este castell, tan boniquet, com extret d'un conte de fades, ens alegrà el cor.

Per la nit, només gitar-nos caiguérem exhausts però, contents. El dia havia segut fantàstic! Si pel matí s'endugué la palma el convent cistercenc, per la vesprada fou la magnífica exposició de las "*Edades del Hombre*" que ens captivà.

El diumenge es mostrà alegre i assolellat. Un generós sol primaveral ens despertà. Encara així, en eixir al carrer, a l'ombra, un lleuger vent prou fresquet ens inquietava. Eixe dia del Senyor, amb forces renovades, tocava descobrir *Tordesillas*, una ciutat privilegiada, situada vora del riu Duero. El seu zènit històric arribà el 7 de juny de 1494, quan se signà el famós "*Tractat de Tordesillas*". El segle XVI està marcat per l'estada, durant 46 anys (fins a la seua mort, l'any 1555), en Tordesi-

llas, de Juana I de Castella, coneguda com a Juana, la loca. Es estos anys, acudiren a visitar la Reina: Carles I, Felip II i els Comuners de Castella entre altres...

Passejant per *Tordesillas*, arribàrem a la seua porticada *Plaça Major*, del S.XVI, però restaurada al S.XIX, amb la seua senzilla estructura arquitectònica que desprèn un aire medieval. Sí, l'estructura d'esta plaça major respon a les més pures essències de les places majors castellanques: planta quadrada, rodejada de soportals, amb grans finestres, miradors i balconades per a contemplar els espectacles públics.

La nostra primera destinació a Tordesillas era *El Reial Convent de Santa Clara*, un excepcional monument-palau construït per Alfons XI (1350), essent residència de Pere, el Cruel que el transformà en convent. És un dels exemplars més bells de l'arquitectura mudèjar, del mateix estil que el de l'Alcàssar de Sevilla, amb arqueries polilobulades, típiques andaluses; Capella Daurada, decorada amb frescos (S. XIV i XVIII). En l'església, admirable sostre artesonat, obra mestra mudèjar, procedent del saló del tron d'Alfons XI; Sepulcres de gòtic florit (S. XV), i retaule flamenc amb portes de Nicolàs Francés. Per la seua importància històrico-artística, este gran monument és considerat com un dels millors exemplars mudèjars de Castella i León.

El convent es troba en un enclavament privilegiat. Als seus peus, fluïx el Duero, les aigües del qual reflecteixen els generosos rajos del sol d'este dia esplendorós. Este monestir es troba tan ben conservat perquè sempre ha estat baix l'ègida de la reialesa castellana que l'ha tothora protegit i restaurat. Quina riquesa artística i arquitectònica guarda este espectacular monument! Està tan ben restaurat que encara conserva intactes uns banys construïts per arquitectes àrabs, però destinats a la cort reial cristiana.

La guia no parava d'esplaiar-se en les seues explicacions, mentre que el convent, als nostres ulls, prenia vida. Allí compràrem dolços fets per les monges clarisses. Quina delícia! Com a anècdota, diré que poguérem sentir cantar estes monges de clausura, durant la missa dominical de les 10 del matí, però a través d'un enreixat. Una curiositat! Queden ja poques monges: quatre majors i quatre jovenetes, vengudes de l'Índia, ens informà la guia.

A continuació, ens dirigírem a visitar el "*Museu del Tractat de Tordesillas*" que s'ubica en dos palaus units, on la tradició situa les negociacions entre Castella i Portugal, i que finalitzaren amb la signatura del *Tractat de Tordesillas*, el 7 de juny de 1494, pel qual s'establia el repartiment del Nou Món, per mitjà d'una línia divisòria de l'Oceà Atlàntic. En dos sales, es mostren objectes relacionats amb el procés de les negociacions: mapes, reproducció de vaixells, instruments de navegació. Este famós tractat fou inscrit l'any 2007 per la UNESCO en el "*Registre de Memòria del Món*", a petició dels dos països ibèrics.

Després d'haver dinat a l'hotel, mamprenguérem el camí de retorn, però encara parariem a *Medina del Campo* per a admirar el seu espectacular i famós castell de la Mota. Realment, el nostre llarg cap de setmana havia estat molt fructífer, com no ho podíem ni imaginar. Agraïm el Sr. Momblanch la perfecta sincronització del viatge que ens ha permès aprofitar-lo al màxim. Un viatge a repetir, i que jo recomane vivament, perquè descobrir Castella ha estat tot un goig.

(Roser Villanueva Blasco)

ELS LLIBRES DELS CRONISTES

LA TOPONÍMIA D'ALGEMESÍ, de F. J. Llácer Bueno

El nostre company Francesc Josep Llácer Bueno, cronista d'Algemesí, amb la col·laboració de Frederic Esteve Castell, en la confecció dels diferents mapes que conformen el llibre, ha publicat un interessant estudi sobre la toponímia d'Algemesí.

L'estudi pretén ser alguna cosa més que una llista de noms, puix en les seues pàgines l'autor intenta esbrinar el perquè de les denominacions a partir de la geografia, dels documents, de la fonètica encara viva, de la lingüística, així com de qualsevol ciència que hi pugua ser esclaridora del mot objecte de referència.

L'autor mitjançant el seu estudi pretén mostrar-nos la relació entre un nom i la seua realitat geogràfica actual a través d'una descripció fisicogeogràfica. Igualment acudeix a les font documentals, especialment les més antigues per veure l'evolució del topònim. I finalment, l'autor dona l'etimologia que creu més oportuna per a cada topònim.

La segona part, o llibre segon, com l'autor l'ha subdividit es un índex dels noms de lloc algemesinencs dividit en tres parts en que la primera fa referència a les aigües, la segona als camins i la tercera a les partides del terme d'Algemesí. D'aquesta manera s'estudia: la hidronímia, és a dir els topònims relacionat d'alguna manera amb un curs d'aigua o la seua acumulació. L'hodonímia o topònims relacionats amb les vies de comunicació, ja siguen terrestres o fluvials. La meronímia que fa referència a les parts en que està dividit el terme o les diferents partides que hi ha.

Finalment, només me queda ponderar l'extraordinària tasca realitzada pel nostre company cronista en aquest voluminós llibre, que ha de ser per a tots els estudiosos d'aquests temes de toponímia objecte de estudi i reflexió.

JRM

NOTICIES * NOTICIES * NOTICIES * NOTICIES * NOTICIES

"Coordinadas por el Cronista Oficial de Utiel y Vicepresidente de la Real Cofradía, con motivo del CD aniversario del Patronazgo de la Santísima Virgen del Remedio sobre el municipio de Utiel, se han celebrado en la Casa Municipal de Cultura, durante los días 19, 23, 24 y 26 de abril, una serie de conferencias para informar sobre los trabajos de restauración realizados en el Santuario y en los últimos cincuenta años.

Este ciclo de conferencias tendrá su culminación en los días 23 y 24 del próximo octubre, última semana de la estancia de la sagrada Imagen en la iglesia parroquial de Utiel, pues en el último domingo del expresado mes, ha de ser de nuevo "trasladada" a la Sierra del Negrete, a su Santuario, donde permanecerá hasta el 6 de Septiembre.

Las comunicaciones, acompañadas de sendos videos, han sido redactadas por D. Emilio Herrera Alonso, D. Santiago Haba Moya y D. Manuel Hernández Sáez, testigos excepcionales de aquella restauración, así como por el Cronista que suscribe".

Miguel Cremades

TEMES PER A LES COMUNICACIONS DE LA XXIX ASSEMBLEA DE CRONISTES OFICIALS DEL REGNE DE VALÈNCIA

26, 27 i 28 d'octubre de 2012

En el present any s'acompleixen dos segles de la Constitució de Cadis (La Pepa), en l'elaboració de la qual tingueren destacada intervenció nombrosos diputats valencians, com ara Francesc Xavier Borrull Vilanova, Francesc Ciscar Ciscar, Josep A. Sombiola Mestre, Antoni Lloret Martí i Joaquím Llorenç Villanueva Astengo, entre altres. També s'acompleixen dos segles de la presència napoleònica a València, conquerida pel mariscal Suchet, i s'acompleix també el centenari de la mort de Teodor Llo-

rente Olivares, destacat poeta i cronista de la ciutat de València. Per tot açò, proposem per a les comunicacions quatre temes:

I.- Valencians a Cadis (19-març-1812)

II.- València napoleònica (1812)

III.- Teodor Llorente Olivares. El literat, polític i valencià de pro.

IV.- Tema llibre.

JUNTES DE GOVERN

Sessió 19/09/2011

ACTA DE LA JUNTA DE GOVERN de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València celebrada el dia 19 de Setembre de 2011 en l'Ateneu Mercantil de València.

ASSISTENTS: Momblanch García / Molerres Ibor / Sanchis Alfonso / Royo Martínez / Martí Coronado / Casimiro Campos / Ventura Conejero / Vallet Puerta / i Díez Pérez, convidat

EXCUSEN: Doménech Zomoza.

A les 19,15 h. el President Sr. Momblanch obriu la sessió.

1. LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA ANTERIOR. Pel Sr. Sanchis se procedeix a repartir entre els presents una còpia del acta núm. 6/2011, que correspon a la Junta celebrada el dia 14 de juliol. Llegida pels assistents s'aprova per unanimitat.

2. INFORME DEL SR. SECRETARI GENERAL. Informa que el cronista oficial de Caudete ha sol·licitat la medalla de la nostra associació. S'acorda imposar-la en la propera Assemblea.

3. INFORME DEL SR. PRESIDENT.

1) Informa que ha remés carta a la Tinent Alcalde de l'Ajuntament de València, Sra. Beneito, felicitant-la pel seu nomenament, així com a l'Alcaldessa Rita Barberá. També els agraeix les seues múltiples atencions amb l'Associació.

2) Informa que el dia 11 de juliol ha presentat en l'Ajuntament de València una petició de ajuda.

3) Informa que respecte al premi en metàl·lic per la concessió de la Medalla al Mèrit Cultural tot segueix igual. Que intentarà parlar amb el nou Director General de Patrimoni.

4) Informa de la mort de Vicent Ruiz Monrabal, Cronista Oficial de Sedaví. S'acorda mostrar la condolença de l'Associació a la seua vídua i publicar una ressenya en el proper Cronicó.

5) Proposa i s'acorda, felicitar a Vicente Vallet Puerta, Cronista Oficial del Vescomtat de Chelva, pel seu nomenament com Secretari de la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

6) A continuació es procedeix a donar lectura a l'escrit remés per Maria Josep Ferrer, Comissaria General de la Commemoració en la Comunitat Valenciana del Bicentenari de la Constitució de 1812, "*Buscando la Pepa en tu Ciudad*". Se acorda contestar-li.

7) Informa sobre el proper viatge a les "Medinas", concretament sobre qualitat dels hotels, itinerari i preus en habitació individual o doble.

4.- VARIOS.

S'acorda fer un ingrés en el compte de l'Associació superàvit del viatge d'Alcoi. Així com abonar a Pepe Royo les despeses d'enviament del Cronicó.

Sessió del 21/11/2011

ACTA DE LA JUNTA DE GOVERN de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València celebrada el dia 21 de novembre de 2011 en l'Ateneu Mercantil de València.

ASSISTENTS: Momblanch García /Sanchis Alfonso / Doménech Zomoza /Ventura Conejero /Martí Coronado /Casimiro Campos /Vallet Puerta,/ i Joaquín Díaz com convidat.

EXCUSEN: Estarlich Candel /Molerres Ibor /Royo Martínez /Sala Anierte /Galiano Pérez.

A les 19 hores, el President Sr. Momblanch obri la sessió.

1. LECTURA I APROVACIÓ DE L'ACTA ANTERIOR. No se procedeix a la lectura de l'acta anterior.

2. INFORME DE PRESIDÈNCIA.

1. Informa que ha estat convidat a l'acte institucional del 9 de Octubre per la Generalitat Valenciana.

2. Informa sobre el viatge realitzat els dies 4, 5 i 6 de novembre a les poblacions de Tordesillas, Medina del Campo i Medina del Rioseco. Així com que Sr. Ventura Conejero i la nostra amiga Roser han enviat unes xicotetes cròniques, les quals seran publicades en el proper "Cronicó" .

3. Informa que havia estat convidat al lliurament del Premi Pelayo en favor de D. Francesc Rubio Llorente

4. Informa que hem estat convidats per la Societat Coral Micalet pel dia 26 de novembre amb motiu del lliurament del Premi Micalet 2011.

5. Informa que hem rebut una convocatòria sobre els Premis de l'Institut Mèdic Valencià del 2012.

6. Informa que hem rebut una carta del fill del Cronista de Sedaví, que recentment ha faltat, en la que ens dona les gràcies pel condol.

7. Informa que ha rebut una carta de l'entitat Adonay en la qual ens indica quina és la destinació dels llibres que tenen dipositats en les seues dependències. S'acorda pagar per tindre'ls en dipòsit així que ens envien 20 exemplars de cadascun dels llibres que tenen en el seu poder a la Llotja, concretament el dia en que celebrem una reunió de la junta ordinària.

8. Sobre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua informa que li notificaren el cessament de la seua presidenta així com l'elecció de la nova Junta de Govern, en la que ha estat elegit com vocal Josep Lluís Doménech Zornoza, a qui s'acorda felicitar efusivament.

9. Se acorda pagar a l'entitat que s'encarrega de la nostra pàgina web.

10. Per últim, s'informa que encara no ens han abonat el premi econòmic que acompanyava a la Medalla al Mèrit Cultural que ens concedí el Consell.

3. INFORME DE SECRETARIA.

Pel Sr. Sanchis Alfonso se manifesta no té ninguna qüestió sobre la que informar.